1937 ий
9
ДЭКАБРЬ
№ 92 (376)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-шамыч, ушныза!

Рвэзэ коммунист

ВЛКСМ
Маробком
дэн
Горком
орган

Всэсоюзный Коммунистичэский (большэвик) партий Цэнтральный Комитэтын обращэньыжэ

Чыла избиратэльлан, пашазэ, пашазэ ўдрамаш, крэсаньык да крэстьанкэ-шамычлан, Йошкар армийлан, совэт интэллигэнцийлан

ЙОЛТĂШ-ШАМЫЧ!

1937 ий 12 дэкабрьыштэ Совэт Ушэмысэ шэмэр-шамыч мэмнан социалистичэский Конституций нэгызэш ССР Ушэм Вэрховный Совэтыш дэпутат-шамычым сайлаш тўнгалыт.

Большэвик партий сайлымаштэ бэспартийнэ пашазэ, крэсаньык, служышо-шамыч дэнэ, интэллигэнций дэнэ блокым ыштэн, союзым ыштэн, выступатла. Избиратэльный округлаштэ Вэрховный Совэт дэпутатыш рэгистрироватлымэ кандидат-шамыч, коммунист-шамычат, тугак бэспартийнэ-шамычат, заводлаштэ пашазэ дэн служышо-шамычын общо погынымашышт дэнэ, воинский частьлаштэ красноармэйэц-шамычын погынымашышт дэнэ, йаллаштэ колхозник дэн йэдиноличник-шамычын погынымашышт дэнэ коммунист дэн бэспартийнэ-шамычын избиратэльный союзышт нэгызэш выдвигатлалтыныт. Нинэ кандидатур-шамыч избиратэльный округ дэн участкылаштэ шэмэр-шамычын шуко митингыштышт йэдинодушно поддэрживатлалтыныт.

Большэвик партий бэспартийнэ-шамыч дэч ок отгораживатлалт, а, мӧнгэшла, сайлымашкэ бэспартийнэ-шамыч дэнэ блокым ыштэн, союзым ыштэн кайа, пашазэ дэн служышо-шамычын профэссиональнэ союзышт дэнэ, комсомол дэнэ да моло организаций дэн бэспартийнэ-шамычын общэствышт дэнэ блокым ыштэн кайа.

Тыгэрак, дэпутатыш кандидат-шамыч коммунист шамычланат, тугак бэспартийнэ-шамычланат общий лийыт, кажнэ бэспартийнэ дэпутат тугак коммунист-шамыч дэчат дэпутат лийэш, тидын сэмынак кажнэ коммунистичэский дэпутат бэспартийнэ-шамыч дэчат дэпутат лийэш.

Большэвик партий чыла коммунист дэн сочувствуйышо-шамычым партийнэ, тугак бэспартийнэ кандидат-шамыч вэрч дружно, ик йэнг сэмын, голосоватлаш ўжэш.

Большэвик партий ўшана: бэспартийнэ избиратэль-шамыч бэспартийнэ-кандидат-шамыч вэрч голосоватлымэ сэмынак, коммунист-кандидат-шамыч вэрч тугак дружно голосоватлаш тўнгалыт.

Большэвистский партийын кандидатшэ-шамыч вэрч голосоватлаш избиратэль-шамычын основаньышт уло мо?

Шушаш сайлымаштэ налаш шонымо калыкын ўшанжым большэвик партий заслуживатла мо?

Ожно мэмнан родина могай ыльэ, да большэвистский партий вуйлатымэ годым совэт власть ийлаштэ тудо могай лийэ?

Помэщик дэн капиталист-шамыч господствоватлымэ годым мэмнан родина могай ыльэ да большэвистский партий вуйлатымэ годым, пашазэ дэн крэсаньык-шамыч власть годым мом тудо ыштэн шуктэн?

Совэт власть ийлаштэ мэмнан элын тўсыжӧ вожгычак вашталтын. Почэш кодмашан да кыдал курыман, пычкэмышан да культурдыман, йорлылыкан, шэмэр-шамычын правадымылыкан да нуным угнэтатлыман эл гыч—тошто Россий тыгай ыльэ,—мэмнан эл ончыл, культуран, куатлэ социалистичэский дэржавыш савырнэн.

Тидэ сэнгымаш-шамычым мэмнан калык большэвик партий вуйлатымэ почэш ыштэн.

Кӧ мэмнан родина ончыкыжат куатлэ, культуран да эрыкан социалистичэский дэржавэ лийжэ, манын тырша, тудо большэвик партий вэрч голосоватлаш тўнгалэш, тудо коммунист дэн бэспартийнэ-шамыч блокын кандидатышт вэрч голосоватлаш тўнгалэш.

Мэмнан элыштэ капиталистичэский систэман озанлык, эксплоататор класс-шамыч йӧршэшлан пытаралтыныт, производство орудий дэн срэдствылан частнэ собствэнностьым отмэнитлымэ да айдэмым айдэмэ эксплоатироватлымашым пытарымэ. Мэмнан совэт общэствын нэзыблэмый основыжлан производство орудий дэн срэдствылан социалистичэский собствэнностьым пэнгыдэмдымэ.

Тидэ пўтынь тўньамбал-историчэский сэнгымашым мэмнан калык большэвик партий вуйлатымэ почэш ыштэн.

Кӧ Совэт Ушэмысэ шэмэр-шамыч эксплоатаций йармо дэч курымэш эрыкан лийышт, манын тырша, тудо большэвик партий вэрч голосоватлаш тўнгалэш, тудо коммунист дэн бэспартийнэ-шамыч блокын кандидатышт вэрч голосоватлаш тўнгалэш.

СССР-ыштэ социализмын сэнгымыжэ промышлэнность пэлэдмашым обэспэчитлэн. Кок вичийын ийлаштышт кызытсэ тэхникэ дэнэ пойдарымэ пэрвоклассэ промышлэнность ышталтын. Мэмнан социалистичэский фабрик дэн завод-шамычын производство обйомышт сар дэч ончыч жапысэ промышлэнность производствын обйомжым кандаш кана утла эрта.

Тидэ сэнгымаш-шамычым мэмнан калык большэвистский партий вуйлатымэ почэш ыштэн.

Кӧ мэмнан индустрий капиталистичэский эл-шамычым эртэн кодэн, ончыкыжат вийангжэ манын тырша, тудо большэвик партий вэрч голосоватлаш тўнгалэш, тудо коммунист дэн бэспартийнэ-шамыч блокын кандидатышт вэрч голосоватлаш тўнгалэш.

Мэмнан элын йал озанлыкыштыжэ лушкыдо тэхникан, помэщик да кулак засильйэан коло миллион утла тыгыдэ да пэш тыгыдэ йэдиноличнэ крэсаньык озанлык олмэш помэщик дэн кулак дэч эрыкан, шолдыра социалистичэский озанлык-шамыч—трактор, комбайн да кызытсэ моло йал озанлык машина дэнэ тичмашын снабжатлымэ 243000 колхоз-шамыч кушкыныт да пэнгыдэмыныт. Мэмнан колхозно йал озанлык, совхоз шамыч дэнэ пырльа, тудын чыла отрасльжымак шотыш налаш гын, сар дэч ончыч жапысэ йал озанлык дэч кызыт кок кана шукырак продуктым ыштэн луктэш.

Тидэ пўтынь тўньамбал историчэский сэнгымашым мэмнан калык большэвик партий вуйлатымэ почэш ыштэн.

Кӧ мэмнан колхоз дэн совхоз-шамыч ончыкыжат пэлэдышт, мэмнан эллан шуко йал озанлык продуктым пуышт—манын тырша, тудо большэвик партий вэрч голосоватлаш тўнгалэш, тудо коммунист дэн бэспартийнэ-шамыч блокын кандидатышт вэрч голосоватлаш тўнгалэш.

СССР-ыштэ социализмын сэнгымыжэ шэмэр-шамычын положэньыштым вож гычак сайэмдымашым обэспэчитлэн.

Кугыжан Российыштэ эрэак пэш шуко пашадымэ массэ лийын, кузэ кызыт кажнэ капиталистичэский государствыштэ уло. Матэриальнэ нэобэспэчэнность, эрласэ кэчылан ўшаныдымаш, кўчызылык—пашазэ классын постойаннэ удэлжэ ыльыч. Совэт власть годым пашадымылыкым йӧршэшлан пытарымэ, паша ышташ шонышо совэт гражданин ончылан эрласэ кэчылан ўшаныдымаш нэргэн вопрос нигунамат ок шогал. Мэмнан элын чыла гражданжылан паша ышташ, канаш, шонгэммэк матэриальнэ обэспэчэньэ налаш права закон дэнэ обэспэчитлалтын.

Тидэ сэнгымаш-шамычым мэмнан калык большэвистский партий вуйлатымэ почэш ыштэн.

Кӧ мэмнан элысэ шэмэр-шамыч ончыкыжат кэч могай пашадымылык дэч да эрласэ кэчылан ўшаныдымаш дэч утарымэ лийышт манын тырша, кӧ пашазэ дэн служышо-шамычын матэриальнэ-йўла положэньыштым умбакыжат сайэмдаш шона, тудо большэвик партий вэрч голосоватлаш тўнгалэш, тудо коммунист дэн бэспартийнэ-шамыч блокын кандидатышт вэрч голосоватлаш тўнгалэш.

Помэщик дэн капиталист шамыч власть годым крэсаньык кӧ ыльэ? Тудо эн обэздолэннэ, эн правадымэ йэнг ыльэ. Рэвольуций дэч ончычсо йалыштэ шужымаш да кўчызылык удэлан 40 миллион утла йорло

(Мучаш 2-шо могырышто).

Сталинский Конституцийлан икымшэ идалык тэммэ лўмэш 5 дэкабрьыштэ лийшэ Йошкар-Оласэ шэмэр-шамычын митинг.

Всэсойузный Коммунистичэский (большэвик) партий Цэнтральный Комитэтын обращэньыжэ

Чыла избиратэльлан, пашазэ, пашазэ ўдрамаш, крэсаньык да крэстьанкэ-шамычлан, Йошкар армийлан, совэт интэллигэнцийлан

МУЧАШ

калык ыльэ. Помэщик-шамычым пытарышэ, кулацкий кабалам пытарышэ, 150 миллион утлан гэктар помэщик дэн кулак мландым крэсаньык-шамычлан пушо да колхоз стройын сэнгымашыжым обэспэчитлышэ совэт строй крэстьанствым йорлылык дэн кўчызылык дэч йӧршешлан утарэн да тудлан зажиточно дэн культурный илышлан йӧным обэспэчитлэн.

Тидэ сэнгымаш-шамычым мэмнан калык большэвистский партий вуйлатымэ почэш ыштэн.

Кӧ мэмнан крэстьанствэ йорлылык да шужымаш лўдыкшӧ дэч курымэшлан обэспэчэнэ лийжэ манын тырша, кӧ йалын зажиточно илышыжэ умбакыжат нӧлталтшэ— манын шона, тудо большэвик партий вэрч голосоватлаш тўнгалэш, тудо коммунист дэн бэспартийнэ-шамыч блокын кандидатшт вэрч голосоватлаш тўнгалэш.

Кугыжан Россий пычкэмыш да нэвэжэствэнэ ыльэ. Калыкын кугырак ужашыжэ грамотдымэ ыльэ. Совэт элыштэ всэобщий обйазатэльнэ туныктымаш илышыш пурталтын—мэмнан школлаштэ 30 миллион рвэзэ тунэмэш. Чыла граждан-шамычлан тунэмаш права сэнгэн налалтын да мэмнан Конституцийэш возалтын. Элыштэ калыкын грамотностьшо 90 процэнтымат вончэ. Вашкэ элыштына грамотдымо ик гражданинат ок лий. Мэмнан элыштэ науко, литэратур, тэатр, искусство нигунамсэ дэчат чот вийангыт. Наук дэн искусствын сэнгэн налмашышт чыла граждан-шамычын достойаньышт лийын шогат.

Тидэ сэнгымаш-шамычым мэмнан калык большэвик партий вуйлатымэ почэш ыштэн.

Кӧ мэмнан элыштэ просвэщэньым ончыкыжат кушташ тырша, кӧ Совэт Ушэм калык-шамычын наукым, литэратур дэн искусствым ончыкыжат пэлэдыкташ шона, тудо большэвик партий вэрч голосоватлаш тўнгалэш тудо коммунист дэн бэспартийнэшамыч блокын кандидатшт вэрч голосоватлаш тўнгалэш.

Кугыжан Российыштэ ўдрамаш кўл ыльэ да чыла капиталистичэский эллаштэ тудо кул лийынак кодэш. СССР-ыштэ гына тудо эрыкан да тичмаш праван. Олаштат, йалыштат ўдрамаш социализм ыштымаштэ да государствэ управлэнийыштэ пӧрйэн дэнэ йыгырэ кайа. Мэмнан элыштэ гына обэспэчэнэ да пийалан матэринствылан условий ышталтын. Совэт закон-шамыч аван праважым да йочан тазалыкшым аралат.

Тидэ сэнгымаш-шамычым мэмнан калык большэвик партий вуйлатымэ почэш ыштэн.

Кӧ мэмнан совэт ўдрамаш ончыкыжат эрыкан да озанлык дэн управлэньын чыла областьыштыжат тичмаш праван лийжэ манын тырша, тудо большэвик партий вэрч голосоватлаш тўнгалэш, тудо коммунист дэн бэспартийнэ-шамыч блокын кандидатшт вэрч голосоватлаш тўнгалэш.

Чыла капиталистичэский эл-шамычын национальнэ гньот дэн колониальнэ порабощэний эл улмышт сэмынак, кугыжан Россий калык-шамычын тьурмашт, национальнэ гньот дэн рэзньан эл ыльэ. Совэт Ушэмыштэ шина ожно угнэтатлалтшэ калык-шамыч национальнэ гньот дэн нэравноправий дэч тичмашын утаралтыныт. Кызыт Совэт Ушэмыштэ СССР калык-шамыч равэнствэ дэн добровольностьышт нэгызэш шўлтымэ йэдинэ союзный государствыш ушнэныт. Совэт Ушэм тўньаштэ ик шкэт гына эл, кушто калыкшамыч коклаштэ ваш-ваш ўшанымаш пытарымэ, кушто калык-шамыч ончэньышт ваш ваш ўшанымашэш, иза-шольо ушэмэш да кэлшэн илымэ сотрудничэствэш ышталтын.

Тидэ пўтынь тўньамбал—историчэский сэнгымашым мэмнан родинэ большэвик партий вуйлатымэ почэш ыштэн.

Кӧ Совэт Ушэмысэ калык-шамыч ончыкыжат эрыкан да тӧр праван лийышт манын тырша, кӧ СССР калык-шамычын кэлшэн илымыштым ончыкыжат пэнгыдэмдаш тырша, тудо большэвик партий вэрч голосоватлаш тўнгалэш, тудо коммунист дэн бэспартийнэ-шамыч блокын кандидатшт вэрч голосоватлаш тўнгалэш.

У, эрыкан илышым ыштымэ шотышто мэмнан родинын сэнгымашыжэ чынак пэш кугу. Тудым СССР калык-шамыч внутрэннэ дэн внэшний тушман-шамыч ваштарэш кучэдалмашэш большэвик партийын вуйлатымыжэ почэш сэнгэн налыныт. СССР калык-шамычын тангышт тидэ сэнгымашлан куанат да тудым саламлат. Но Совэт Ушэмын тангэ-шамычэ вэлэ огыл улыт. Тудын адак тушманжэ-шамычат улыт. Тидэ, пэрвойак, эл кӧргыштӧ пытарымэ эксплоататор классшамычын кодшышт. Тидэ, кокымшылан, Совэт Ушэм дэч ӧрдыштӧ капиталистичэский эл шамычын рэакционно фашист вийышт. Внутрэнний тушман-шамыч шагал да вийдымэ улыт гын, нуным поддэрживатлышэ внэшний тушман-шамыч мэмнан родинын эрыкшылан да нэзависимостьшылан сэрйозный шучкылык улыт. Мэмнан родиным тидэ шучкылык дэч лўддымашаным ышташлан, пэрвойак, шпион, врэдитэль, дивэрсант да совэт калыкын моло тушманжэ-шамычым осал ыштэн кэртдымым ышташлан сайын организоватлымэ каратэльнэ орган-шамыч кўлыт; кокымшылан, тўжвач напалатшэн дэч совэт границым аралэн кэртшэ, сайын организоватлымэ да тэхничэский оснащонно Йошкар армий кўлэш; пытартышлан, капиталистичэский эллаcэ воинствуйущий кругшамычын захватничэский политикышым разоблачитлэн кэртшэ, сайын шонэн да послэдоватэльнэ шуктымо тыныс политикэ кўлэш. Совэт власть йатыр ий годым тудым ыштэн кэртын: мэмнан родинын распорьажэньыштыжэ ындэ тэргэн налмэ каратэльный органшамыч да сайын оснащонно Йошкар армий, тугак внэшний отношэньэ шотышто послэдоватэльнэ шуктымо тыныс политикэ уло. Тыгай сэнгымаш-шамыч улмо дэнэ гына тыгай факт умылталтэш: совэт калык ындэ тэвэ луаткуд ий годым войэннэ столкновэньэ дэч утаралтын, тыныс илышын благыжэ дэнэ пайдалана да шкэнжын тыныс пашажым умбакыжэ ышташ йӧнжӧ уло.

Мэмнан родинын эрыкшым да нэзависимостьшым аралымэ шотышто тидэ сэнгымаш-шамычым СССР калык-шамыч большэвистский партий вуйлатымэ почэш ыштэныт.

Кӧ СССР шэмэр-шамыч ончыкыжат тыныс пашан благыжэ дэнэ пайдаланышт, манын тырша, кӧ шкэнжын родинжэ эрыкан да нэзависимэ лийжэ манын шона, тудо большэвик партий вэрч голосоватлаш тўнгалэш, тудо куммунист дэн бэспартийнэ-шамыч блокын кандидатшт вэрч голосоватлаш тўнгалэш.

Рэвольуций ийлаштэ мэмнан родинын большэвик партий вуйлатымэ почэш кучэдал налмэ сэнгымашыжэ-шамыч тыгай улыт.

Мутшо пашажэ дэч нигунам торлыдыман да сбрымашыжэ нигунамат йара йўбыш савырныдыман большэвик партийын пашажэ да кучэдалмэ итогшо тыгай.

Тэвэ молан большэвик партий шуышаш сайлымаштэ калыкын ўшанжым налаш ўшана.

Тэвэ молан коммунист дэн бэспартийнэ-шамыч блокын кандидатшт вэрч избиратэльшамыч йэдинодушно голосоватлаш тўнгалыт манын большэвик партийын ўшанаш праважэ уло.

Избиратэль йолташ-шамыч!

Избиратэльный кампаний жапыштэ лидэршамыч вэрч, партий дэн правитэльствэ вуйлатышэ-шамыч вэрч гына, нуным могай избиратэльный округышто рэгистрироватлалтмыштым ончыдэ, обйазатэльнэ голосоватлаш йужо коммунист дэн бэспартийнэ шамычын тыршымашышт тўжвак лэктэ. Нинэ йолташ-шамыч, очыний, огыт умло: закон почэш кажнэ кандидат ик избиратэльный округышто гына баллотироватлалт кэртэш. Нинэ йолташамыч, очыни, огыт умло: большэвик партийын да бэспартийнэ - шамычын поддэрживатлымэ тидэ альэ вэс кандидат вэрч голосоватлымэ—тидэ кандидат вэрч гына голосоватлымаш огыл, тидэ, эн ончычак, большэвик партийын бэспартийнэ шамыч дэнэ пырльэ шуктымо да тидэ кандидатын шуктэн шогаш сӧрымӧ политикэ вэрч голосоватлымаш. Задачэ тыштэ: кандидат - шамыч стойкий да калыкын пашажлан прэданнэ йэнг лийышт, йужо кандидат-шамычшэ кызыт самырык улмыштлан кӧра общэпризнаннэ вуйлатышэ огыт ул гынат, нунын чылалашт вэрчат избиратэль-шамыч дружно голосоватлышт. Совэт стройын ойыртышыжат лачак тыштэ: тудо йэнг-шамычлан, нунын способностьыштлан, нунын талантыштлан, писын кушкаш йӧным ышта, тэнгэчэ альэ шагал палымэ йэнг-шамыч кўчык жапыштэ чылан палымэ дэйатэль, чылан пагалымэ йэнг лийын кэртыт.

Всэсойузный коммунистичэский (большэвик) партийын Цэнтральный Комитэтшэ чыла коммунист дэн сочувствуйущий шамычым, кандидат—коммунист-шамыч вэрч голосоватлышаш сэмынак, бэспартийнэ кандидат-шамыч вэрч йэдинодушно голосоватлаш ўжэш.

Всэсойузный Коммунистичэский (большэвик) партийын Цэнтральный Комитэтшэ чыла бэспартийнэ избиратэльым, бэспартийнэ кандидат-шамыч вэрч голосоватлышашышт сэмынак, кандидат—коммунист-шамыч вэрч йэдинодушно голосоватлаш ўжэш.

Всэсойузный Коммунистичэский (большэвик) партийын Цэнтральный Комитэтшэ чыла избиратэльым 1937 ий 12 дэкабрьыштэ Сойуз Совэтыш да Национальность Совэтыш дэпутат-шамычым сайлашлан избиратэльный урно дэк чыланат, ик йэнг сэмын толышт манын ўжэш.

Совэт государствын вэрховный органышкыжэ дэпутат-шамычым сайлаш шкэнжын почотно праважым кучылтдымо ик избиратэльат лийман огыл.

Вэрховный Совэтыш сайлымаштэ иктэ коддэ чыла избиратэльын участвоватлышашыжлан полшымым шкэнжын гражданский долгшылан шотлыдымо ик активнэ гражданинат лийман огыл.

1937 ий 12 дэкабрь кэчэ сэнгышэ Лэнин-Сталин знамэ йыр СССР-ысэ чыла калык шэмэр-шамычын ушнымо кугу пайрэм лийман.

Чыланат сайлымашкэ!

Вийан лийжэ да пэнгыдэмжэ мэмнан куатлэ родина—Совэт Социалистичэский Рэспублик-шамыч Ушэм!

Вийан лийжэ мэмнан Совэт Социалистичэский Конституций!

Вийан лийжэ пашазэ дэн крэсаньык-шамыч сойуз!

Вийан лийжэ Совэт государствын вэрховный органышкыжэ шушаш сайлымаштэ коммунист дэн бэспартийнэ-шамыч сойуз!

Вийан лийжэ совэт власть!

Вийан лийжэ Всэсойузный Коммунистичэский (большэвик) партий!

ВСЭСОЙУЗНЫЙ КОММУНИСТИЧЭСКИЙ (БОЛЬШЭВИК) ПАРТИЙЫН ЦЭНТРАЛЬНЫЙ КОМИТЭТШЭ.

1937 ий 6 дэкабрь.

Чыланат сайлымашкэ

8 шэ дэкабрьыштэ Йошкар-Ола типографийсэ пашазэ, служышо шамычын ВКП(б) Цэнтральнэ Комитэтын 6-шо дэкабрьыштэ чыла избиратэль-шамычлан лукмо обращэнийжэ лўмэш митинг лийэ.

Митингыштэ пашазэ-шамыч: совэт государствын Вэрховный органышкыжэ сайлымэ кэчын—1937 ий 12 дэкабрьыштэ шкэнан йӱкнам родинлан мучашдымын прэданнэ йэнг шамычлан пуаш избиратэльный урна дэкэ ик йэнгла мийэна, манын рэзольуцым луктыч.

СССР ВЭРХОВНЫЙ СОВЭТ ДЭПУТАТЫШ МАРИЙ КАЛЫКЫН КАНДИДАТШЭ-ШАМЫЧ

М. С. СЭРГЭЙЭВА йолташ.

Калыкын кугу Ўшанымашыжым оправдатлэм

Морко окружной избиратэльный комиссийыш

Шальэ йал совэт „Патыр“ дэн „Ударник“ колхозласэ, Кугу - Кожлайал йал совэт—6-шо Совэт сйэзд лўмэш, Кинэр йал совэт—„Лэнинград“, Сэмисола йал совэт—„Лэнин сола“, Кумыжйал йал совэт—„1 май-колхозласэ, госучрэждэньэ пашайэҥ-шамыч профсойузысо да Морко пэдучилищэ коллэктивысэ избиратэль - шамыч мыйын кандидатурэм Национальность Совэт дэпутатыш выдвигатлэныт.

Мый СССР Вэрховный Совэт Национальность Совэт дэпутатыш Морко Избиратэльный округышто баллотироватлалташ кэлшымашэмым пуэм. Мый шкэмын чумыр куатэмым, чумыр вийэмым мэмнан социалистичэский родинынан адакат кугу сэҥымашыжэ вэрч, мэмнан элысэ калыкын адакат сайрак илышыжэ вэрч, кучэдалмашкэ пыштэм.

М. С. Сэргэйэва.

4-шэ дэкабрь, 1937 ий.

ВАСИЛИЙ ФЭДОРОВИЧ ТОРЭЙЭВ

Стахановский движэньын толкынжо мэмнан кумда элын чыла луклаштыжат производствэнэ пашан альэ мартэ уждымо творчэский вӧлталтмашым тарватэн. Мэмнан рэспублик прэдприйатьылаштэ, чодра участкылаштэ да колхозлаштат стахановский движэнийын толкынжо шарлэн. Шӱдӧ дэнэ у, чаплэ йэҥ социалистичэский пашан образэцшым ончыктышо йэҥ-шамыч лэктыныт. Ик тыгай стахановэц, производствын у йэҥжэ, Марий Государствэнный Кожтрэст пашазэ Василий Фэдорович Торэйэв. Тудым Йурин избиратэльный округысо шэмэр шамыч Национальность Совэт дэпутатыш кандидатлан выдвигатлэныт.

Кӧ тугай Торэйэв да молан тудлан тыгай кугу чэсть дэнэ ӱшанымаш ыштaлтэш?

Стахановэц-шамычын Пӱтынь Ушэмысэ пэрвой совэщаньыштэ Сталин йолташ тыгэ ойлэн:

„Чынжымак, сайынрак ончалза стахановэц йолташ - шамычым. Нинэ йэҥ - шамыч кӧ улыт? Нинэ, тӱҥ шотышто,—рвэзэ альэ кокла ийготан пашазэ дэн ӱдрамаш пашазэ-шамыч, культурный да тэхник-шотышто пэҥгыдэмшэ, пашаштэ аккуратность дэн точностьым ончыктышо, пашаштэ жапын факторжым аклэн моштышо да жапым минут дэнэ вэлэ огыл, сэкундо дэнат шотлаш тунэмшэ йэҥ-шамыч улыт. Нунын кокла гыч шукышт тэхничэский минимум манмым эртэныт да шкэныштын тэхник шотышто шинчымашыштым умбакыжат йэшарэн шогат. Нуно йужо инжэнэр, тэхник дэн озанлык пашайэҥ-шамычын консэрватизмышт дэн застойностьышт дэч утаралтшэ улыт, нуно, тоштэмшэ тэхничэский нормым кӱрыштын, у, утларак кӱкшӧ нормым ыштэн, лӱддэ ончык кайат, нуно мэмнан промышлэнность вуйлатышэ - шамычын ыштымэ проэктнэ мощностьыш да озанлык планышкэ тӧрлатымашым пуртат, нуно инжэнэр дэн тэхник - шамычым эрэак тӧрлатат да йэшаркалат, шуэн огыл нуным туныктат да ончыко шӱкат, вэт нуно—шкэ паша тэхникыштым тичмашынак тунэмшэ да, тэхник гыч пунчал луктaш лиймым пунчал луктын моштышо йэҥ-шамыч улыт“.

Пашам кугу тыршымаш да пэҥгыдылык дэнэ ыштэн, Василий Фэдорович шкэжын паша тэхникшым, производствын процэсcшым пэш сайын тунэмын. Кугу Октьабрь рэвольуцийын историчэский сэҥэн налмашыжэ тудлан кӱтӱзӧ гыч квалифицированнэ пашазэ мартэ кушкын шуашыжэ эрыкым пуэн.

Василий Фэдоровичын ачажэ заводчик-шамыч дэнэ—Таланин, Кислов, Смыслов дэнэ, аважэ—Кирасильников дэнэ куллык пашаштэ ындыралт пытэныт, вийыштым пытарэныт.

1910 ийыштэ шочшо Василий Фэдоровичым ачажын гай условийыштэ пашам ыштымэ дэч Октьабрь рэвольуций утарэн. 8 ийаш улмыжо годым Василий Фэдорович тӱҥалтыш школыш пурыш. Школым пытарымыжэ дэч вара кӱтӱзылан коштын. 1925 ийыштэ Йурин Марий Кожтрэст пэлэнсэ фабричнэ-заводской учэничэствэ школыш тунэмаш пурэн. Тидэ школышто Торэйэв 1929 ий мартэ тунэммэ жапыштак пашам ыштэн.

ФЗУ-што тунэммыжэ годымак Василий Фэдорович уста рвэзэ улмыжым ончыктыш. Эн сайын тунэммыжлан 1929 ийыштэ Кожтрэст тудым Лэнинградыш фабричнэ-заводской учэничэствэ школлаштэ, производствышто туныкташлан инструкторым йамдылышэ курсыш колтэ. Курсышто коваштэ промышлэнностьышто ыштышаш пашан тэхникшым сайын тунэмын, Торэйэв йолташ производствышко квалифицированнэ пашазэ кожэвэнник лийын толэш.

1932 ийыштэ Торэйэв йолташ Йошкар армийыш кайа да 1935 ий мартэ НКВД войскаштэ служитла. Йошкар армий гыч тэлмэкшэ Торэйэв угыч Кожтрэст производствышкак, дубильнэ отдэлэний мастэр пашаш пурэн да кызытат тушто ышта.

Василий Фэдорович Торэйэвым коммунистичэский партий дэн Совэт власть воспитатлэныт, куштэныт. Тудо Лэнин—Сталин партийлан прэданнэ йэҥ да, тидым пашаштыжэ ончыктэн, доказатлэн. Маркожтрэст, „Комбинат“ артэль, Лэнин лӱмэш йанда завод пашазэ-шамыч, „Красное знамя“, „Волга“, „Просвет“, „Ленинский путь“, „Заря“ колхоз члэн-шамыч шкэныштын прэдвыборный погынымашлаштышт (погынымашлаштэ чылажэ 2456 йэҥ лийын) Национальность Совэт дэпутатыш кандидатлан ик йӱк дэнэ Василий Фэдорович Торэйэв йолташым выдвигатлышт. Нуно Марий рэспубликысэ чыла шэмэр дэнэ пырльа, партий дэн совэт властьын куштымо да воспитатлымэ стахановэц Василий Фэдорович Торэйэв вэрч голосоватлаш тӱҥалыт.

МОРКО ИЗБИРАТЭЛЬНЫЙ ОКРУГЫШТО

Национальность Совэт дэпутатыш кандидатлан

СЭРГЭЙЭВА Марийа Сэргэйэвнам

рэгистрироватлымэ нэргэн Морко 403 №-ан избиратэльный округ избиратэльный комиссийын пунчалжэ

Национальность Совэт дэпутатыш кандидатурым выдвигатлымэ шотышто окружной избиратэльный комиссийыш пурышо докумэнт-шамычым ончэн, Марий АССР Морко избиратэльный округын избиратэльный комиссийжэ, Цэнтральный избиратэльный комиссийын кэлшымыжэ почэш да пуымо докумэнт-шамычын „Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньын“ 56, 57, 59, 58, 60 да 61 статьашт дэнэ тичмашын кэлшымыштым установитлэн, — пунчалэш: „СССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньын“ 60 статьажэ нэгызэш СССР Вэрховный Совэтын Национальность Совэтышкыжэ Морко 403 № ан избиратэльный округышто баллотироватлалташлан Шальэ йал совэт „Патыр“, „Ударник“, Кугу Кожлайал йал совэт 6-ой сйэзд Совэтов лӱмэш, Кинэр йал совэт „Лэнинград“, Сэми-сола йал совэт „Лэнин сола“, Кумыжйал йал совэт „Пэрвой май“ колхоз колхозник-шамыч общий погынымашын, госучрэждэньэ пашайэҥ, профсойуз члэн шамыч общий погынымашын, пэдагогичэский училищэ тунэмшэ, прэподаватэль да пашайэҥ-шамычын да йатыр моло общэствэннэ организаций дэн шэмэр общэствэ-шамычын выставитлымэ Национальность Совэт дэпутатыш Сэргэйэва Марийа Сэргэйэвнан кандидатуржым рэгистрироватлаш. Тудо—1917 ийыштэ шочшо, колхозница, стахановка, Марий АССР Морко район Марий Кужэр йал совэт „Волгынчо“ колхозын звэньэводкажэ, тудо колхозыштак ила.

Морко избиратэльный округышто баллотироватлалташ кэлшымашым пушо М. С. Сэргэйэва йолташын кандидатуржым, „СССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньын“ 66 статьажэ нэгызэш, избиратэльный бӱллэтэньыш пурташ.

„СССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньын“ 65 статьажэ дэнэ кэлшышын пунчалым чылалан шинчашлан опубликоватлаш.

Окружной избиратэльный комиссий прэдсэдатэль **К. Морозов.**
сэкрэтарь **Соколов.**
Члэн-шамыч: **Кузьмин, Стэпанова, Михайлова, Ильминов, Никитин, Кальагин, Антонов, Иванова, Волков.**

* * *

Национальность Совэт дэпутатыш кандидатлан Морко избиратэльный округышто выдвигатлымэ Андрэйэвым отводитлымэ нэргэн Шальэ йал совэт „Патыр“ Кугу Кожлайал йал совэт 6-ой сйэзд Совэтов лӱмэш, Пэтровский йалсовэт „Йошкар май“, XVII партсʻэзд лӱмэш, Кинэр йал совэт „Лэнинград“, Сэми сола йал совэт „Лэнин сола“, Кумыжйал йал совэт „Пэрвой май“ колхоз колхозник-шамыч погынымашын, госучрэждэньэ пашайэҥ профсойуз члэн шамыч, пэдучилищэ тунэмшэ, прэподаватэль дэн пашайэҥ-шамыч общий погынымашын йодмыштым кангашэн СССР Вэрховный Совэтын Национальность Совэтышкыжэ сайлышашлан Морко 403 № ан избиратэльный округын избиратэльный комиссийжэ пунчалын: кӱшнӧ ончыктымо колхоз дэн общэствэннэ организаций-шамычын йодмыштым шукташ Андрэйэвым, калык тушманлан шотлэн, Национальность Совэт дэпутатыш кандидат-шамыч списка гыч лукташ.

Окружной избиратэльный комиссий прэдсэдатэль **К. Морозов.**
сэкрэтарь **Соколов.**
Члэн-шамыч: **Кузьмин, Стэпанова, Михайлова, Ильминов, Никитин, Кальагин, Антонов Иванова, Волков.**

Марий АССР Исполкомышто

Марий АССР Исполкомын прэзидиумжо Национальность Совэтыш сайлашлан Йошкар-Ола 397 №-ан окружной избиратэльный комиссий прэдсэдатэль обязанность гыч Г. Г. Микиным утарэн.

Национальность Совэтыш сайлышашлан Йошкар-Ола 397 №-ан окружной избиратэльный комиссий прэдсэдатэльлан Стэпан Арсэнтьйэвич Пономарьов йолташым пэнгыдэмдымэ.

* * *

Тыгакак Марий АССР Исполком прэзидиум С. П. Ситниковым Национальность Совэтыш сайлышашлан Оршанкэ 399 №-ан окружной избиратэльный комиссий прэдсэдатэльын заместитэль обязанностьш гыч утарымэ да избиратэльный комиссий состав гыч лукмо.

Национальность Совэтыш сайлашлан Оршанкэ 399№-ан окружной избиратэльный комиссий прэдсэдатэльын заместитэльжылан Фэоктист Иванович Йакимов йолташым пэнгыдэмдымэ.

* * *

А. Е. Сидоркиным Национальность Совэтыш сайлышашлан Лопатинский 405№-ан окружной избиратэльный комиссий прэдсэдатэльын заместитэльжэ обязанность гыч утарымэ да избиратэльный комиссий состав гыч лукмо.

Национальность Совэтыш сайлашлан Лопатинский 405 № ан окружной избиратэльный комиссий прэдсэдатэльын заместитэльжылан Алэксандр Николайэвич Вавилов йолташым пэнгыдэмдымэ.

У-Торйал пэдучилищын 3-шо классыштыжэ тунэмшэ самырык избиратэль-шамыч шкэ кандидатышт нэргэн кангашат.
Шола гыч—Шахматова Лэна, Лэонтьэва Шура, Булыгина Ньура.
Шэнгэлнэ—Мышина Зина дэн Лаптэва Файа.

Совэт Ушэм гэрой Водопьйанов йолташын отрьадшэ Москош пӧртылын

Рудольф остров гыч Москош пӧртылшӧ Совэт Ушэм гэрой Водопьйанов йолташын льотный отрьадшэ сай ийгэчым вучэн, Вологдаштэ ик мыньар кэчым илыш. 30 нойабрьыштэ ийгэчэ сайэммэк, отрьад Моско вэк чоҥэштэн.

Пэрвойак 12 час 35 минутышто Вологда аэродром гыч Водопьйанов йолташ виктарымэ „Н—170" самольот кӱзэн. Кок минут гыч мланде ӱмбач Совэт Ушэм гэрой Молоков йолташын „Н—171" самольотшо чоҥэштэн, адак кум минут гыч Совэт Ушэм гэрой Алэксэйэв йолташын „Н—172" самольотшо тарванэн. Йӱжэш строитлалтшэ самольот-шамыч столицэ вэк чоҥэштэныт.

Чоҥэштымаш сайын эртэн. 14. час 54 минутышто отрьад Моско дэч 20 киломэтр ӧрдыштӧ лийын.

Лач 15 часыштэ нарынчэ тӱсан кугу самольот-шамыч Моско ӱмбак толын шуыт. Фрунзэ лӱмэш Цэнтральный аэродромышто пэрэльотыштэ лийшэ-шамычым вашлийаш Сэвэрный тэҥыз корно Главный Управлэньэ начальник О. Ю. Шмидт йолташ, почшышт-шамыч, Главсэвморпуть пашайэҥ, пэчать прэдставитэль-шамыч мийэныт.

Арктик самольот-шамыч иктэ почэш вэсэ аэродромыш волэн шинчыт. Тунамак командир Водопьйанов, Молоков, Алэксэйэв да флагштурман Совэт Ушэм гэрой Спирин йолташ вуйлатымэ экипаж автомобильэш шинчын, лишыл йолташ, почшо да таҥышт вучэн шогымо группо дэк толэш. Тышак нуно шокшын вашлиймашым ыштэныт.

Куанымашан пайрэм

5 дэкабрь. 10 час жапыштэ Йошкар Оласэ шӧмэр-шамыч Йубилэйный площадьыш колонно дэнэ толаш тӱгальыч. Йыр-ваш куанымашан сылнэ мур йӱк, оркэстрын сэҥымэ маршым шоктымыжо Марий АССР-ын столицыжэ мучко шэргылтэш.

Кэч кӧм ончо,—чыланат вэсэла, куанымашан улыт. Кузэ от куанэ, от муралтэ! Вэт тачэ шӧмэр калыклан эрыкым, кугу правам, пийалан да вэсэла илышым пушо у Сталинский Конституцийын идалык тэммэ кэчыжэ.

Калык Йубилэй площадь тич тэмын.

11 час. Трибуныш ВКП(б) Обком дэн горком бӱро члэн-шамыч, Исполком прэзидиум члэн-шамыч да пашазэ - стахановэц - шамыч кӱзат.

Митингым погынышэ-шамычым ВКП(б) Обком лӱм дэнэ ВКП(б) Обком сэкрэтарь Йэмэлйанов йолташ саламла.

Йэмэлйанов йолташ шкэ мутыштыжо Сталинский Конституций СССР-ын кугу сэҥымашыжэ возалтмэ нэргэн, Конституцийын творэцшэ кугу Сталин нэргэн, адак Сталинский Конституцийын шӧмэр калыклан кугу правам пумыжо нэргэн ойлыш.

Марий АССР Исполком лӱм дэнэ Исполком прэдсэдатэль пашам ик жаплан шуктышо Бусыгин йолташ, комсомол лӱм дэнэ Мэркулов, пашазэ-шамыч лӱм дэнэ Кузьмин, научный пашазэ-шамыч лӱм дэнэ Лэушина йолташ-шамыч саламлышт.

Митингыш погынышэ шӧмэр калык у Конституцийын творэцшэ да чыла шӧмэр калыкын вождьшо Сталин йолташлан сэрышым приниматлыш.

Митинг пытымэк, пэш кугу дэмонстраций лийэ.

* * *

Кастэнэ Лэсотэхничэский Институтын актовый залыштыжэ Сталинский Конституцийлан идалык тэммэ лӱмэш торжэствэнный засэданьэ эртаралтэ. Конституций нэргэн докладым Чрэзвычайнэ VIII-шэ Всэсойузный Совэт сйэздын дэлэгатшэ, Марий АССР Внутрэнний пашa калык Комиссар А. И. Карачаров йолташ ыштыш.

Торжэствэнный засэданьэ Йошкар-Оласэ избиратэльный округысо чыла избиратэль-шамычлан обращэньым возыш. Обращэньыштэ чыла избиратэль-шамычым СССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ кэчын—12 дэкабрьыштэ шкэ йӱкыштым Отто Йульэвич Шмидт, Валэнтина Фэдоровна Пикина, да Григорий Игнатьйэвич Игнатьйэв йолташ-шамычлан пуаш ӱжын возымо. П. Щ.

ИЗБИРАТЭЛЬНЫЙ БӰЛЛЭТЭНЬ НЭРГЭН УМЛАНДАРЫМАШ

Установитлымэ формо почэш пэчэтлымэ лист избиратэльный бӱллэтэнь маналтэш. Тидэ бӱллэтэньыштэ шӧмэр калыкын погынымашыжэ СССР Вэрховный Совэтын Сойуз Совэт альэ Национальность Совэт дэпутатыш выдвигатлымэ да нунын окружной избиратэльный комиссийэш рэгистрироватлымэ кандидат-шамычын фамилийышт возалтэш.

Бӱллэтэньыштэ „СССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ избиратэльный бӱллэтэнь"—манын вуймут возымо. Вуймут йӱмалнэ: 1937 ий 12-шо дэкабрь,—манын возымо. Адак Сойуз Совэтыш альэ Национальность Совэтыш сайлымэ избиратэльный округын номырж(о) ончыкталтэш. Бӱллэтэньыштэ кок графа ышталтын: иктыштыжэ дэпутатыш кандидат-шамычын фамильыжэ, лӱмжӧ да ачаж лӱмжӧ возалтэш, вэс графаштыжэ—кӧ тидэ кандидатым выставитлэн, могай организацийын, коллэктивын, прэдприатийын, колхозын погынышыжэ альэ шӧмэр калыкын могай обшчэствыжэ. Бӱллэтэньыштэ шуко кандидат альэ ик кандидат лийын кэртэш. Бӱллэтэньын мучашыштыжэ окружной избиратэльный комиссий прэдсэдатэльын подписшэ лийэш.

Бӱллэтэнь кум тӱсан лийэш: ошо—Сойуз Совэт дэпутатыш кандидатын фамилийжэ дэнэ, канлэ—Сойузный Рэспублик гыч Национальность Совэт дэпутатыш кандидатын фамилийжэ дэнэ, волгыдо ужар гэ тӱсан—автономной рэспублик, область, альэ национальный округ гыч Национальность Совэт дэпутатыш кандидатын фамилийжэ дэнэ лийыт.

Избиратэльный бӱллэтэнь избиратэльный округысо калыкын йылмыж дэнэ пэчэтлалтын. Ик округышто тӱрлӧ йылмэ дэнэ кутырышо калык уло гын, избиратэльный бӱллэтэнь нинэ йылмэ дэнэ пэчэтлалтын. (Мутлан: Йошкар-Ола избиратэльный округышто руш да марий йылмэ дэнэ пэчэтлалтын—(рэд). Тидэ кажнэ избиратэль шкэ йылмыж дэнэ сайлымашэ участвоватлэн кэртшэ, манын ышталтын.

Бӱллэтэньым заполньатлымэ годым, бӱллэтэньэш ик кандидатын фамилийжым удыралдэ кодыман. Вара бӱллэтэнь-шамычым ик конвэртыш пыштэн, избиратэльный йашлыкыш колтыман.

Избиратэльный бӱллэтэньыштэ кок кандидатын фамилийжэ уло гын, избиратэльлан, шкэ шовмыжэ сэмын иктым кодыман. Кок фамилийгэ кода гын, бӱллэтэнь нэдэйствитэльный лийэш.

Шуко избиратэльный округлаштэ ик кандидат гыч гына рэгистрироватлымэ. Сэдлан бӱллэтэньыштэ ик кандидатын фамилийжэ гына лийэш. Избиратэль тидэ бӱллэтэньэш овычкымо кандидатлан йӱкшым пунэжэ гын, удыралмэ огэш кӱл. Посна пӧлӧмыш бӱллэтэнь заполнитлаш пурэн рэгистрироватлымэ кандидатын фамилийжым чын возымо альэ укэ палэн налын, ик конвэртыш пыштыман, вара конвэртшым клэйитлэн избиратэльный йашлыкыш колтыман. Тидэ избиратэльный йашлык вэс пӧлӧмыштӧ, избиратэльный комиссий дэнэ лийэш.

Бӱллэтэньыш шкэ гыч у фамилийым возаш огэш лий. Избиратэль шкэ гыч воза гын, тидэ бӱллэтэнь нэдэйствитэльный лийэш. Тидын дэнэ избиратэль шкэ йӱкшым йомдарэн кэртэш. Вэт мэмнан Конституцийын 141 статьяж почэш Вэрховный Совэт дэпутатыш кандидатым обшчэствэнный организаций, пашазэ, служышо, колхозник альэ йошкармармэйэц - шамыч шкэ прэдприатий, колхоз, воинский часть пэлэнсэ погынымашэш гына выставитлэн кэртыт. А посна йэҥ шкэтын выставитлэн огэш кэрт. Адак Окружной избиратэльный комиссий дэнэ рэгистрироватлымэ да бӱллэтэньыш пуртымо кандидат-шамыч гына сайлалтын кэртыт.

(„Комсомольская правда" гыч).

Отв. рэдактор— Г. М. ЭРСКИЙ.

Упол. Марлита А-544. Тираж 2860 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн горком орган. Савыктышэ „М. К"